

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd (RP 36/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Virpi Hiltunen, undervisnings- och kulturministeriet
- förmånschef Piia Kuusisto, Folkpensionsanstalten
- verksamhetsledare Riitta Rissanen, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- förbundsordförande Nicholas Kujala, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- socialpolitisk expert Eero Kivinen, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- ordförande Pietu Heiskanen, Finlands Gymnasistförbund rf
- expert Antti Hallia, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- verksamhetsledare, SVD Leena Wahlfors, Finlands universitet UNIFI rf
- socialpolitisk sekreterare Silja Silvasti, Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om studiestöd ändras. Enligt förslaget ska de lagstadgade uppgifter som gäller studiestöd överföras från högskolorna till Folkpensionsanstalten samtidigt som studiestödsnämnderna läggs ned. Dessutom föreslås vissa andra ändringar.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2018.

Betänkande KuUB 6/2017 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kulturutskottet anser att regeringens förslag att överföra de lagstadgade uppgifter som gäller studiestöd från högskolorna till Folkpensionsanstalten och att lägga ner studiestödsnämnderna är befogat och ändamålsenligt. Ändringarna i lagen om studiestöd och verkställandet av stödet har lett till att högskolornas studiestödsnämnder inte i alla avseenden längre behövs, eller kommer att behövas, för det ändamål som de inrättades för. Nämndernas uppgifter har bantats ner i flera repri-ser. Enligt beslut av Folkpensionsanstalten fattar universiteten inte längre från och med den 1 januari 2018 beslut om studiestödsansökningar från sina egna studerande. Studiestödsnämndernas uppgifter i fråga om studiestöd gäller numera i praktiken endast uppföljning av studieframgång och förlängning av examensspecifik maximal tid för stöd. Den prövning i enskilda fall som hör till uppgifterna har minskat betydligt när lagstiftningen och anvisningarna har preciserats.

Högskolornas studiestödsnämnder hade ursprungligen som uppgift att ta fram information om enskilda högskolor för beslut om studiestöd. Den uppgiften har visat sig vara problematisk eftersom prövning i flera små enheter kan medföra risken att alla kunder inte bemöts lika. Enligt en sakkunnig finns det variation mellan högskolorna när det gäller att avsluta utbetalning av studiestöd och användning av temporärt stöd samt återkrav. Denna variation kan inte förklaras med skillnader som relaterar till studierna. Studiestödsnämnderna, som består av förtroendevalda, be-tjänar inte i dagsläget beslutsfattandet om förmåner eftersom strävan är att detta ska skötas effektivt och på enhetliga grunder som ett tjänsteåliggande. Dessutom försinkar utlåtandeförfarandet mellan Folkpensionsanstalten och studiestödsnämnderna handläggningen av ärendena och gör kunderna osäkra på vem de i det aktuella fallet borde vända sig till. Kulturutskottet konstaterar att propositionen avser att ingripa i identifierade olägenheter och åstadkomma enhetlighet och effektivitet i beslutsfattandet om studiestöd.

Enligt propositionen ansvarar Folkpensionsanstalten för personlig rådgivning om studiestöd till de studerande medan läroanstalternas uppgift är att ge allmän rådgivning. Utskottet ser det som viktigt att se till att studerande får tillräcklig rådgivning om studiestöd både på andra stadiet och i högskolor. Tjänsterna bör utvecklas med utgångspunkt i de studerande, och kundens röst ska hö-ras. Rådgivningen ska vara sakkunnig och den ska vara lättillgänglig och nå de studerande i rätt tid. Tjänsterna bör ges både på finska och svenska. Det bör också säkerställas att högskolornas och Folkpensionsanstaltens rådgivning är enhetlig för att undvika missförstånd vid ansökning om stöd. För att trygga de studerandes rättssäkerhet måste det ses till att praxis utvecklas när det gäl-ler att dokumentera Folkpensionsanstaltens rådgivning och att förbättra förvaringen av inspelningar av telefonrådgivningen för att de råd som de studerande får vid behov ska kunna verifieras.

Vid utfrågningen av sakkunniga uttrycktes oro för huruvida Folkpensionsanstalten kommer att genomföra prövning i enskilda fall enligt lagen om studiestöd på ett riktigt sätt. Prövning i enskil-da fall ingår åtminstone i uppföljningen av studieframgången (5 b §) och förlängning av maximi-tiden för studiestöd (7 a §). I behovsprövningen föreslås i och för sig inte i detta sammanhang någ-ra innehållsmässiga ändringar eftersom den föreslagna reformen gäller förvaltningen. Utskottet understryker att Folkpensionsanstalten ska fästa uppmärksamhet också vid riktigheten i fråga om beslutsfattande som kräver prövning och betonar vikten av att de studerande har möjlighet till personlig betjäning för att individuella förhållanden ska kunna beaktas.

Betänkande KuUB 6/2017 rd

Utskottet vill betona att reformen bör genomföras så att man ser till att beslut fattas utan dröjsmål och felfritt. Det är en viktig förutsättning för att de som lever på studiestöd ska komma framåt i studierna och bli färdiga som planerat. För att ändringen ska kunna genomföras störningsfritt måste det säkerställas att processerna för tjänster och beslutsfattande och kompetensen hos den personal som handlägger studiestödsärenden är i skick. Utskottet framhåller att Folkpensionsanstalten bör ge tillräckliga resurser för att betjäna de studerande och fatta beslut om studiestöd och satsa på utbildning för alla anställda som ger rådgivning i studiestödsfrågor. Snabbhet i besluten om studiestöd förutsätter också smidig informationsöverföring mellan högskolorna och Folkpensionsanstalten. Utskottet föreslår ett uttalande om Folkpensionsanstaltens handläggning av studiestödsärenden och resurstilldelningen för den. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Kulturutskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 36/2017 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att Folkpensionsanstaltens ordnar sin verksamhet så att studerande kan få den sakkunniga studierådgivning de personligen behöver tillräckligt enkelt och utan extra kostnader. Folkpensionsanstalten måste ha beredskap för den arbetsmängd och sakkunskap som det nuvarande systemet med studiestödsnämnder kräver.

Betänkande KuUB 6/2017 rd

Helsingfors 15.6.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa na
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Kimmo Kivelä na
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Pekka Puska cent
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Pilvi Torsti sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.